

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i språkteknologi

Beslutsfattare	Humanistiska fakultetsstyrelsen
Handläggare	Ulrika Josefsson
Beslutsdatum	2023-11-16
Giltighetstid	2024-01-01 - tills vidare
Sammanfattning	I studieplanen beskrivs utbildningens mål, innehåll och examination samt antagning och urval.

Examensbenämning och ämnesbeskrivning

Examensbenämning: filosofie doktor respektive filosofie licentiat i språkteknologi. Språkteknologi är ett ämne vars betydelse är växande i dagens samhälle. Inom ämnet ryms många olika problemområden med diverse specialiseringar, som alla har ett gemensamt fokus i utvecklingen och användningen av lingvistiska resurser, särskilt korpus- och lexikonresurser, samt tillhörande språkteknologiverktyg. Det övergripande målet för forskarutbildningen i språkteknologi är att doktoranden ska tillägna sig fördjupade metodiska, teoretiska och praktiska kunskaper i ämnet, samt gedigen erfarenhet av att analysera och behandla problem med anknytning till lingvistiska resurser och språkteknologiverktyg.

Efter fullgjord utbildning ska doktoranden kunna verka som forskare och akademisk lärare inom språkteknologi, men även inom yrken som innebär språkteknologisk utvecklings- eller forskningsverksamhet inom annan offentlig verksamhet eller i industrin.

Allmänna nationella mål för doktorsexamen

Enligt examensordningen för doktorsexamen i Högskoleförordningen, Bilaga 2, är målen för doktorsexamen följande:

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet
- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning lämna ett väsentligt bidrag till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med det vetenskapliga samhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att inom såväl forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande.
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Allmänna nationella mål för licentiatexamen

Enligt examensordningen i Högskoleförordningen, Bilaga 2, är målen för licentiatexamen följande:

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.
- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Behörighetsvillkor och förkunskapskrav

För att antas till utbildningen krävs att den sökande uppfyller kriterier för grundläggande och särskild behörighet i enlighet med vad som anges i Högskoleförordningen, 7 kapitel.

Grundläggande behörighet har, enligt Högskoleförordningen 7 kapitel § 39, den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå, eller
2. fullgjort kursfordringar om 240 högskolepoäng, varav 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

För att antas till utbildning på forskarnivå i språkteknologi krävs utöver grundläggande behörighet även

1. minst 30 högskolepoäng på avancerad nivå i språkteknologi eller datalingvistik, varav minst 15 högskolepoäng utgörs av ett självständigt arbete, eller motsvarande kunskaper

eller

2. minst 30 högskolepoäng på avancerad nivå i språkvetenskapligt ämne, varav minst 15 högskolepoäng utgörs av ett självständigt arbete, samt minst 30 högskolepoäng på grundläggande nivå i språkteknologi, datalingvistik eller datavetenskapligt ämne, eller motsvarande kunskaper

eller

3. minst 30 högskolepoäng på avancerad nivå i datavetenskapligt ämne, varav minst 15 högskolepoäng utgörs av ett självständigt arbete, samt minst 30 högskolepoäng på grundläggande nivå i allmän språkvetenskap eller lingvistik, eller motsvarande kunskaper.

Den sökande ska också ha sådana kunskaper i svenska och engelska som krävs för att tillgodogöra sig obligatoriska kursmoment samt aktivt delta i seminarier och liknande.

Antagning och urval

Antagning till utbildning på forskarnivå i språkteknologi sker normalt i samband med institutionens utlysning av doktorandanställningar. För antagning fordras att finansieringen av forskarstudierna är säkerställd.

Urval bland sökande ska enligt Högskoleförordningens 7 kapitel ske med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Som grund för detta urval krävs att den sökande bifogar:

1. Skrifter, såsom uppsatser, självständiga arbeten (examensarbeten) och eventuella publikationer. Dessa bedöms utifrån följande kriterier: (a) visad egen förmåga att genomföra en undersökning inom språkvetenskap, språkteknologi, eller datavetenskap, samt (b) visad förmåga till kritisk bedömning och vetenskaplig argumentation.
2. En projektskiss om tre till sju sidor, där den sökande utförligare beskriver ett av sina forskningsintressen, motiverar dess relevans samt diskuterar vilka teorier, metoder och material som kan bli aktuella i ett flerårigt projekt med detta tema. Projektskissen är, i likhet med de skrifter som nämns under punkt 1, att betrakta som ett arbetsprov. Skissen bedöms utifrån följande kriterier: (a) kännedom om relevant och aktuell forskning inom området, (b) frågeställningarnas förankring i aktuell forskning inom området, (c) om beskrivna metoder för insamling och analys av data är adekvata, och (d) om skissen beskriver en forskningsuppgift med en sådan ambitionsnivå att den skulle vara lämplig att genomföra inom ramen för en forskarutbildning.

Av dessa två underlagstyper kommer skrifterna att väga tyngre i bedömningen.

Antagning och urval sker med beaktande av institutionens handledningsresurser inom området för doktorandens forskningsinriktning. Antagningen kan förutom granskning av insänd meritering även innefatta intervjuer. Beslut om antagning fattas av prefekten efter beredning på institutionen.

Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildning på forskarnivå i språkteknologi omfattar för doktorsexamen 240 högskolepoäng och för licentiatexamen 120 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå består dels av kurser, vilka examineras efter hand, dels av eget forskningsarbete vilket ska leda fram till en vetenskaplig avhandling.

Doktoranden ska inom ramen för sin utbildning delta i seminarieverksamhet. Doktoranden ska även delta i institutionens gemensamma verksamheter, om inte särskilda skäl föreligger.

Utbildningen omfattar en kursdel som för doktorsexamen omfattar 60 högskolepoäng och för licentiatexamen 40 högskolepoäng.

Kursdelen inkluderar:

1. Obligatoriska kurser (7,5 hp):
 - Behörighetsgivande högskolepedagogik, 5 hp
 - Obligatorisk kurs i forskningsetik på forskarnivå vid Humanistiska fakulteten, 2,5 hp.
2. Obligatoriska ämnesområden (22,5 hp, varav minst 5 hp i varje ämnesområde)
 - Maskininlärning, 5 hp
 - Lingvistik, 5 hp
 - Statistik, 5 hp
3. Valbara kurser och andra aktiviteter som kan omvandlas till högskolepoäng (30 hp för doktorsexamen och 10 hp för licentiatexamen). Dessa kurser bestäms i samråd med handledare och examinator.

Forskarutbildningens kursdel är avsedd att ge både bredd och fördjupning och bör därför normalt innehålla breddande kurser i både språkvetenskap och datavetenskap samt fördjupande kurser relaterade till doktorandens forskningsinriktning. Kursdelen bör även innehålla inslag – kurser eller kursmoment – som behandlar forskningsetik och etiska aspekter på forskning i språkteknologi. Bland de valbara kurspoängen (3) är det möjligt för doktoranden att räkna in poäng från obligatoriska kurser (1) och ämnesområden (2) om dessa är mer omfattande än de obligatoriska poängen.

Om en doktorand önskar tillgodoräkna poäng från tidigare utbildning ska detta särskilt anges i den individuella studieplanen.

Avhandlingen för doktorsexamen omfattar 180 högskolepoäng. Den kan utformas som en monografi eller en sammanläggningsavhandling. Licentiatuppsats kan ingå som en del i en doktorsavhandling, antingen i omarbetad eller i oförändrad form.

Uppsatsen för licentiatexamen omfattar 80 högskolepoäng.

Doktoranden förväntas avrapportera sitt avhandlingsarbete kontinuerligt. Detta sker i första hand vid något av institutionens seminarier.

Följande seminarier rekommenderas för doktorsexamen:

- Idéseminarium (under det första studieåret): forskningsuppgiften presenteras
- Planeringsseminarium (efter cirka halva studietiden): bakgrund, material, metod och eventuellt några preliminära resultat presenteras
- Slutseminarium (cirka ett halvår före planerad disputation): utkast till samtliga kapitel ska föreligga så att en helhetsbedömning kan göras, och extern granskare inbjuds.

Se vidare information i Regler för utbildning på forskarnivå vid Humanistiska fakulteten.

Doktorsavhandlingen försvaras vid en offentlig disputationsakt. Vid bedömningen av avhandlingen tas hänsyn till såväl dess innehåll som till försvaret. Avhandlingen bedöms med något av betygen godkänd och underkänd.

Licentiatuppsats försvaras vid ett offentligt seminarium. Vid bedömningen av uppsatsen tas hänsyn till såväl dess innehåll som till försvaret. Uppsatsen bedöms med något av betygen godkänd och underkänd.

Handledning

För varje doktorand ska utses minst två handledare, varav en huvudhandledare och en biträdande handledare. Minst en av handledarna ska vara anställd vid Göteborgs universitet, normalt vid den institution där doktoranden är placerad. Minst en av handledarna ska ha docentkompetens och minst en av handledarna ska ha genomgått handledarutbildning.

Doktoranden har rätt till handledning minst enligt den schablon som fastställts av fakultetsstyrelsen (se Regler för utbildning på forskarnivå vid Humanistiska fakulteten).

Doktorand som begär det har rätt att byta handledare.

Individuell studieplan

I samband med antagningen upprättar doktorand och handledare, i samråd med doktorandexaminator, en elektronisk individuell studieplan, som ska fastställas senast inom två månader från studiernas påbörjande.

Den individuella studieplanen ska följas upp minst en gång per år. Av uppföljningen ska tydligt framgå hur utbildningen framskrider.

I samband med att den individuella studieplanen upprättas har en doktorand rätt att begära att få tillgodoräkna delar av tidigare godkänd utbildning på avancerad nivå eller forskarnivå. Poäng som utgör del av den allmänna eller särskilda behörigheten kan inte samtidigt räknas som poäng på forskarnivå utan måste ersättas med annan kurs. I övrigt gäller följande alternativ.

- En doktorand som på avancerad nivå med godkänt resultat genomgått en kurs som ingår i de obligatoriska eller valfria kurserna på forskarnivå har rätt att begära att kursen ersätts med en annan kurs med samma omfång i den individuella studieplanen. Detta påverkar inte studietiden för doktorsexamen/licentiatexamen.
- En doktorand som genomfört delar av sin forskarutbildning efter antagning till studier på forskarnivå vid annat lärosäte eller i annat ämne har rätt att begära att dessa delar tillgodoräknas utan att ersättas med annat. Detta påverkar studietiden för doktorsexamen/licentiatexamen som reduceras i motsvarande omfattning.

Den individuella studieplanen ska innehålla en tidsplan med tillhörande finansieringsplan för hela utbildningsperioden fram till planerat datum för disputation.

Övergångsbestämmelser

Doktorander som antagits före 1 januari 2024 kan, efter samråd med handledare och doktorandexaminator, hos prefekten begära att få gå över till denna studieplan.